

Výtvarná výchova

Charakteristika predmetu

Predmet výtvarná výchova (ďalej VV) nižšieho stredného vzdelávania plynulo nadväzuje na výtvarnú výchovu v primárnom vzdelávaní. Naďalej vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebvýjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, vnímania, intuície, fantázie i analytického myslenia – vedomých i nevedomých duševných aktivít. Vzhľadom na psychický vývin zodpovedajúci veku, ustupuje spontánny prístup k vyjadrovaniu seba samého a vyjadrovaniu vonkajších podnetov. Väčšina žiakov v tomto období stráca svoju prirodzenú výrazovosť.

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie	
Názov predmetu:	Výtvarná výchova
Ročník:	siedmy
Časová dotácia:	1 h týždenne/ 33 h ročne
Počet hodín v ŠVP:	1 h týždenne/ 33 h ročne
Počet hodín v ŠkVP:	1htýždenne/ 33 h ročne
Vyučovací jazyk:	slovenský

VV sa musí podieľať na tejto transformácii.

Uskutočňuje sa to:

- dôrazom na objaviteľský prístup k technikám, vyjadrovacím prostriedkom a médiám,
- nahradením nedostatku formálnych zručností pri vyjadrovaní reality, postupmi ktoré takéto zručnosti nevyžadujú,
- väčším dôrazom na myslenie žiaka, na príčinné súvislosti, vzťahy medzi javmi a poznávaciu funkciu
- prostredníctvom umenia i vlastného vyjadrovania sa výtvarnými prostriedkami.

Ťažisko sebavyjadrovania sa, oproti primárnemu vzdelávaniu, prenáša na iné oblasti aktivity. Do vyučovania sú zaraďované prostriedky a činnosti, ktoré rozširujú možnosti poznávacieho procesu žiaka a dovoľujú mu naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení skutočnosti, po poznávaní formálnej i obsahovej štruktúry sveta, po presnejšom zobrazení pozorovaných vzťahov, po vyššej technickej dokonalosti prejavu, po pluralite spôsobov vytvárania. Zapája sa koncepcné a konštrukčné myslenie, ktoré je uvádzané do vzťahu s myslením estetickým. Detskú spontánnosť má postupne nahrádzať jej dospelý ekvivalent – duchovná otvorenosť a sviežosť, spojená s pribúdaním vedomej tvorivej operatívosti. Žiak reaguje na stále komplexnejšie podnety, reflektuje podnety prírodné, civilizačné i kultúrne. Zvyšujú sa jeho technické schopnosti. Preto vo výtvarnej výchove potrebuje objaviť oblasť nových možností, zodpovedajúcich svojmu vývinu.

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný vzdelávací predmet.

Ciele predmetu

Cieľom predmetu je prostredníctvom autentických skúseností získaných z výtvarných činností, nadväzujúcich na predmet v predchádzajúcom ročníku, rozvíjať manuálne zručnosti (nástroj, technika, materiál, proces), duševné spôsobilosti (predstavivosť, fantázia, tvorivosť), vedomosti (poznávanie javov, predmetov a vzťahov prostredníctvom ich výtvarného vyjadrovania, poznávanie základných slohov, štýlov a tendencií výtvarného umenia, dizajnu, architektúry, fotografie, filmu) a postoje (formovanie si vlastného názoru, vkusu, prístupu k umeniu a sebavyjadrovaniu). Predmet vedie k získaniu základných kompetencií (na úrovni reflexie i

sebavyjadrovania) v oblasti vizuálnej kultúry (výtvarné umenie, fotografia, film, elektronické médiá, architektúra, dizajn), ktorá je v súčasnosti dominantnou oblasťou spoločenských komunikačných procesov. Dôraz sa kladie na spoznanie jazyka - vyjadrovacích prostriedkov a na prepojenie neverbálneho a verbálneho vyjadrovania.

Obsah vzdelávania

Edukačné témy zoradené do metodických radov	Počet hodín
1. Výtvarné vyjadrovacie prostriedky: Poriadok a chaos/usporadúvanie prvkov v kompozícii. Vytvoriť rôzne typy kompozície zo zvolených prvkov. Geometrická a lyrická abstrakcia, akčná maľba.	2h
2. Možnosti zobrazovania videného sveta: Perspektíva okolo nás; výsek z krajiny – maľba, predný plán, stredný plán; jednoduchý motív zákutia s detailami. a)Kreslenie priestoru/perspektíva b)Maľovanie krajiny/priestoru. farebná kompozícia s využitím perspektívy.	2h
3. Podnety výtvarného umenia: Fantastické (nelogické) kombinovanie rôznych predmetov do jedného celku. Tvarové, farebné a kompozičné kombinácie a novotvary, ktoré žiaci pomenujú a slovne interpretujú.	3h
4. Výtvarné činnosti inšpirované dejinami umenia: Renesančné umenie – móda, doplnky, stavby, reštaurovanie, parafráza.	4h
5. Podnety fotografie: Krajina vo fotografii -výrez, približovanie, detail, celok.	3h
6. Podnety filmu a videa: Scenár/literárna príprava filmu alebo videa. Návrh kostýmu k scenáru.	2h
7. Podnety architektúry: Návrh architektúry s rôznou funkciou a účelom.– priestor na učenie sa, oddych, hry, šport atď.	2h
8. Podnety dizajnu: Dizajn výrobkov. Návrh výrobku (napr. automobil, bicykel, domáci spotrebič, počítač, športové náradie, atď...	2h
9. Tradície a podnety remesiel: Podnety krajčírstva, vývin odevov, trendy v oblasti módy, návrh modelov pre módnu prehliadku.	2h
10. Elektronické médiá: Trojrozmerné kreslenie (3D) v grafickom programe Google SketUp. Návrh budovy, dizajnerských výrobkov, sôch, atď...	3h
11. Synestetické podnety: Rozvíjanie kultivovaného vnímania. Výtvarne vyjadriť subjektívnu vizuálnu predstavu chuťového vnemu	2h
12. Podnety poznávania sveta:	3h

Interpretácia výtvarného diela. Vymyslieť príbeh k reprodukcii alebo symboly pre svoj obraz.

13. Škola v galérii:

3h

Microsoft Office PowerPoint – výber výtvarného umelca a jeho diela podľa vlastného uváženia – zhotovenie prezentácie.

Leonardo da Vinci, Raphael Santi, Michelangelo Buonarroti.

Výkonový štandard

Žiak vie/dokáže

- vytvoriť rôzne typy kompozície zo zvolených prvkov,
- vizualizovať vlastný vnútorný svet,
- pochopiť pojem a zákony perspektívy,
- zobraziť jednoduché priestorové vzťahy pomocou perspektívy,
- rozpoznať podstatné znaky umenia pop-artu, dadaizmu,
- pomenovať súvislosti a rozdiely medzi vybranými umeleckými štýlmi,
- rozlíšiť charakteristické funkcie architektonického priestoru,
- nakresliť návrh architektúry vybraného typu,
- použiť pri fotografovaní vhodnú expozíciu a režim,
- pripraviť krátky scenár a storybord videa,
- poznať typické znaky renesančného maliarstva, sochárstva a architektúry,
- rozpoznať typické prvky vybraných umeleckých slohov – ich súvislosti a rozdiely,
- naučiť sa umelecké dielo nielen vidieť ale aj chápať, vedieť rozdiel medzi reprodukciami a originálom,
- navrhnuť tvar úžitkového predmetu,
- výtvarne interpretovať vybrané typické zvyky alebo pamiatky svojho regiónu,
- vymyslieť znak cechu, poznať tradičné spôsoby remeselníckej výroby,
- nakresliť telesá v 3D programe,
- vytvoriť vlastnú kompozíciu spájaním 3D telies v grafickom programe Google SketchUp,
- výtvarne vyjadriť subjektívnu vizuálnu predstavu chuťového vnemu,
- vytvoriť grafické znázornenie gramatických/matematických pojmov alebo vzťahov,
- porovnávať súvislosti, vzájomné vzťahy medzi výtvarnými znakmi (zobrazovacími) a slovami,
- slovne a výtvarne interpretovať videné výtvarné dielo.

Hodnotenie vzdelávacích výsledkov

Žiaci v 7. ročníku sú hodnotení podľa aktuálneho Metodického pokynu na hodnotenie žiakov. Predmet výtvarná výchova je klasifikovaný známku primerane veku.

Pri hodnotení sa pristupuje k žiakom diferencovane podľa aktivít, schopnosti vyjadriť samostatný názor, tvorivosti a originality myslenia a výtvarného vyjadrovania sa. V prvom rade hodnotíme proces, výsledok (artefakt) je z hľadiska hodnotenia druhoradý.

Učiteľ u žiaka hodnotí:

a) priebeh vytvárania postojov:

- prístup k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy,
- otvorenosť voči experimentovaniu, skúšanie iných, svojských riešení,
- cieľavedomosť riešení,
- záujem o činnosti v rámci edukačných úloh a prípravy pomôcok,
- schopnosť spolupracovať,
- schopnosť zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov;

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- technické zručnosti (ovládanie požadovaných nástrojov, materiálov,
- formálne zručnosti (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka),
- mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja vnímania a prežívania,
- mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja predstavivosti a fantázie,
- mentálne spôsobilosti na úrovni myslenia (vlastné témy, koncepcie, návrhy; schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky);

c) priebeh získavania vedomostí:

- znalosti oblasti vizuálnej kultúry a výtvarného umenia súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami,
- pochopenie výtvarného diela a schopnosť interpretovať ho,
- znalosť materiálov, techník, médií a procesov ich používania,
- využiť výborné práce na súťažiach, ako ukážky vo vyučovacom procese.

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

- dejiny umenia- učebnica
- internet, časopisy, multimédiá
- didaktické pomôcky
- knižnica (školská, krajská)
- galérie
- tlač
- televízia, rozhlas, film, divadlo

Prierezové témy

- Multikultúrna výchova – cieľom je chápania iných kultúr, akceptácia a rozvoj medziľudských vzťahov, tolerancie.
- Mediálna výchova– cieľom je zmysluplné, selektívne a kriticky využívať médiá a ich produkty, uvedomovať si aj negatívne vplyvy na rozvoj svojej osobnosti.
- Osobnostný a sociálny rozvoj– cieľom je rozvíjať sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru, sebaavdelávanie a zodpovednosť za svoje konanie, prevencia sociálnopatologických javov v škole.
- Environmentálna výchova– cieľom je vzťah medzi človekom a jeho životným prostredím
- Ochrana života a zdravia – cieľom je sebaochrana, poskytnutie prvej pomoci, rozvoj telesnej zdatnosti, civilná ochrana, zdravotná príprava

- f) Tvorba projektu a prezentačné zručnosti – cieľom je komunikovať, argumentovať, používať informácie, riešiť problémy spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba ale aj prácu v skupine.

Poznámky:

- proporcie medzi jednotlivými kritériami zvažuje učiteľ podľa individuálnych daností žiaka,
- učiteľ by sa mal vyvarovať paušálnych súdov a šablónovitých kritérií, nakoľko výtvarný prejav, ako aj vyjadrovacia úroveň žiakov v jednotlivých ročníkoch ZŠ majú veľmi širokú škálu.